

Amitiés kurdes de Bretagne
Keneildedou kurd Breizh - Komela Hevaltiya kurd û Bretona
Brötanya Kürt dostluk derneği - Kurdish Friendships of Brittany

Ben U Sen

Ben ve Sen

Projet d'édition

Yayın Projesi

Gaël Le Ny, François Legeait et Elie Guillou

*

Le quartier de Ben U Sen (« Moi et Toi ») occupe un vallon au pied des remparts de Diyarbakir (au sud-est de la Turquie). Vu de la ville, c'est un bidonville ; vu de la vallée du Tigre, c'est un village.

Ben U sen ('Ben ve Sen') mahallesi Diyarbakır surların eteklerinde küçük bir vadidedir. Şehirden bakıldığında bir gecekondu; Dicle vadisinden bakıldığında ise bir köydür.

Une communauté d'environ 18000 âmes, en majorité des familles venues des villages kurdes rasés par l'armée dans les années 1990, mais aussi des Tziganes, et, depuis peu, des réfugiés Syriens.

Yaklaşık 18 bin nüfusu olan bir topluluk, çoğunlukta 90'lı yıllarda köyleri ordu tarafından tahrip edilen Kürt aileler, Çingeneler ve yakın tarihten bu yana iltica etmiş Suriyelilerden oluşuyor.

Ben U Sen est un quartier auto-construit : les maisons n'y sont pas louées ou achetées, mais construites à la sueur de leur front par les familles qui y vivent.

Ben U Sen est pauvre, mais solidaire et autonome (et autonome, donc incontrôlable). Un mode de vie paysan, traditionnel, fondement de l'identité des Kurdes, s'y perpétue.

Ben U Sen approvisionne les marchés voisins en légumes et en viande. Les espaces publics y sont, autant que des couloirs de circulation, des espaces sociaux, où les enfants jouent, les vieux prennent le frais, les voisins échangent les nouvelles – et les poules picorent sur les tas d'ordures.

Ben U Sen est un quartier auto-construit : les maisons n'y sont pas louées ou achetées, mais construites à la sueur de leur front par les familles qui y vivent. Orada yaşayan ailelerin alınterleri ile inşa edilmiştir. Ben U Sen yoksuldur, fakat dayanışmanın olduğu özerk bir yerdir (özerktir yani kontrol edilemez). Köylü, geleneksel ve Kürt kimliğinin yoğunlaştığı bir yaşam tarzına sahiptir.

Ben U Sen komşu pazarları et ve sebze gibi gıdalarla besliyor. Kamu'ya açık alanları, çocukların oynadığı, yaşlıların temiz hava soluduğu, komşuların haberleştiği ve tavukların çöplerin üzerini gagaladığı, sosyal ve dolaşım koridorlarına açıktır.

Les riverains en assurent eux-mêmes l'entretien, lavent les sols à grande eau et brûlent les détritüs. Les fours sont collectifs, et les femmes s'y retrouvent pour faire cuire leur pain et discuter. Un mode de vie anachronique, inadapté à une modernité hautement standardisée, et une identité qui « fait tache », comme les couleurs vives des maisons.

Sakinler kendi bakımlarını kendileri yapıyor, bolca sularla yerleri yıkarken, çöplerini yakıyorlar. Fırınlar ortak ve kolektiftir, kadınlar orada ekmeklerini hem pişirmek hem de sohbet etmek için pişiriyorlar. Yüksek derecede standardize edilmiş bir modernite karşısında, kronolojik hata olarak görülen bir yaşam tarzı ve evlerin canlı renkleri kadar 'leke' olarak görülen bir kimlik.

Ben U Sen a mauvaise réputation. On n'y parle pas turc, mais kurmançi ou zazaki, leurs langues (et leur culture) pour la reconnaissance desquelles les Kurdes luttent depuis des décennies contre un état qui veut les assimiler - mais les garde « en travers de la gorge ».

La police le surveille mais s'y aventure rarement, laissant les rares touristes qui s'y égarent le faire à leurs risques et périls ; pourtant nous y avons été accueillis à bras ouverts.

Ben U Sen abrite ceux dont la société turque ne veut pas. Il incarne à la fois l'injustice qui leur est faite, et leur résistance à cette injustice.

Ben U Sen'in kötü bir itibari mevcuttur. Orada Türkçe konuşulmaz, orada Kurmanci ya da Zazakidir konuşulan. On yıllardır Kürtlerin dillerinin ve haklarının tanınması (ve kültürlerinin) için kendilerini asimile etmek isteyen ve fakat kendilerini kırsağında bırakan bir devlete karşı mücadele edilir. Polis orayı denetler fakat çok ender girer köye, ender zamanlarda gelen turistlere tüm risklere rağmen giriş izini verilirken; onlar bizleri kucaklayarak karşıladılar. Ben U Sen Türk toplumunda kabul görülmeyenler barındırıyor. Aynı anda hem kendisine yapılan adaletsizliği somutlaştırırken, bu adaletsizliğe karşı direnişi temsil ediyor.

La ville de Diyarbakir est l'objet d'un ambitieux plan d'urbanisme de l'état turc visant à en faire un pôle touristique. Au cœur de ce projet : les remparts, qui seront restaurés et mis en valeur, et leurs abords immédiats, qui deviendront des jardins. Les pelleteuses sont déjà à l'œuvre un peu partout dans la ville. Et Ben U Sen est menacé de disparaître à court terme.

Şu anda Diyarbakır şehri Türk devletinin şehri turistik bir bölgeye çevirmeyi amaçlayan hırslı bir şehir planlamasına konudur. Bu proje'nin kalbinde: surlar restore edilirken kenarları bahçeye dönüştürülmeyi hedefleniyor. Kepçeler hemen hemen şehrin birçok yerinde iş başına geçmiş. Ve Ben U Sen çok yakında yok edilmek ile tehdidi ile karşılanacak.

Selon la loi sur le périmètre de protection des monuments historiques, le versant descendant, côté murailles, devrait être rasé pour laisser place à des espaces verts. Le versant opposé, où de nombreuses constructions sont jugées insalubres et dangereuses, devrait être en grande partie réurbanisé. La volonté affichée de la municipalité est de ne pas toucher à la structure sociale mais elle se heurte à des prérogatives, celles d'un Etat dont les priorités sont ailleurs. Un grand nombre d'habitants risque donc d'être relogé dans d'autres quartiers, éloignés du centre-ville et des moyens de subsistance. Le mode de vie de Ben U Sen reposant sur des liens économiques et sociaux solidaires est aujourd'hui menacé.

'Bizimkisi sosyal, onunkisi liberal' Tarihi eserlerin korunması mesafesine göre, yan duvardan aşağıya inen taraf yeşil alanlara yer verilme için yıkılacaktı. Birçok inşaatın zararlı ve tehlikeli olarak görülen karşı taraftaki bazı inşaatlar büyük ölçüde tekrar kentleştirilmeli idi. Şehrin iradesi sosyal yapılanmaya dokunmama yönündeydi ama kendisini ayrıcalıklara çarpmayacaktı, devletin öncelikleri başka yönde olduğu halde. Sakinlerin büyük bir kısmı başka mahallelere tekrardan yerleştirilmek riskini taşımaktadırlar, merkezden uzak ve çok asgari imkânlar ile. Ekonomik ve sosyal dayanışmaya dayalı BEN U SEN'in yaşam tarzı bugün tehdit altındadır.

Ben U Sen est une page d'histoire ; il nous semble essentiel qu'elle ne sombre pas dans l'oubli. Que les plus jeunes, en grandissant, se rappellent d'où ils viennent, et sachent dire qui ils sont (c'est pourquoi nous avons organisé avec eux des ateliers).

Et que ses couleurs continuent de faire tache, dans un univers de plus en plus monochrome...

Ben U Sen tarihin bir sayfasıdır; bizim için esas görülen unutulmamasıdır. Küçüklerin büyürken nereden geldiklerini hatırlasınlar ve kim olduklarını söylemeyi bilsinler (bu nedenle onlarla iki çalışma atölyesi oluşturduk).

Bu renklerle görevlerini yapmaya devam etsinler daha da tek renklileşen bir evrende...

Texte et photos : François Legeait

Traduction : Nursel Kilic

Amitiés kurdes de Bretagne

30 square de Lettonie 35200 RENNES - tél. : 09 63 47 14 23 - fax : 02 99 32 08 01

contact@amitieskurdesdebretagne.eu - www.amitieskurdesdebretagne.eu